

T. a. v. Minister Luns

aan de Koningin

Majesteit,

Het is vanuit de diepste bezorgdheid dat ik mij veroorloof mij tot Uwe Majesteit te waden in zake het probleem van Nederlands Nieuw Guinea. Tot voor enige dagen had ik nog hoop, dat de Indonesische Regering bereid zou zijn een open bespreking met Nederland te aanvaarden, aangenomen, dat van Nederlandse zijde acceptabele onderhandelaars zouden worden aangewezen. Mij is evenwel in alle duidelijkheid gebleken, dat hiervan thans geen sprake meer kan zijn en heden middag heb ik met enige volkomen vertrouwde en Nederlands gezinde Indonesische diplomaten een zeer lange bespreking gehad over de thans ontstane situatie. De conclusie welke ik hieruit trok is in hoofdzaak tweeledig. Vooreerst kan de Indonesische Regering niet meer terug, zonder dat zij geplaagd wordt voor zeer ernstige communistische en radicale onlusten. Vervolgens ziet de Indonesische Regering de kans op economische verbeteringen, noodzakelijk ook voor een politieke sanering, geheel afwezig, indien en zolang het probleem Nieuw Guinea onopgelost blijft. De Indonesische staatsleiding blijkt de Rubicon te hebben overgestoken en blijkt nu rechtlijnig naar verovering te streven. Generaal Nasoetion heeft een zodanig besluit intern in de vorm van een instructie medegedeeld. Maar welke opinies sommigen in Nederland hierover ook hebben, voor mij staat vast en bleek opnieuw, dat president Soekarno, minister Soebandrio en generaal Nasoetion dit besluit namen met bloedend hart en dat zij nog altijd hopen, dat Nederland begrip zal kunnen krijgen voor de dwangpositie waarin zij verkeren. Een oprecht genereus gebaar zou door Indonesië ten volle worden beantwoord zowel in het belang van de Papoea's als in dat van Nederland. President Soekarno zou - aldus is mij nu van zo vele betrouwbare zijden telkens opnieuw verzekerd - niets liever willen, dan Uw e Majesteit persoonlijk te komen danken voor een dergelijke edelmoedige geste.

Uiteraard hebben wij uitvoerig gesproken over de internationale en intern-Indonesische consequenties van een militair optreden.

Van Indonesische zijde blijkt men te menen, dat goede kans bestaat dat de Verenigde Staten in feite lijdzaam zullen toezien als de verovering een vrij snel verloop zou hebben. Men aanvaardt echter het risico, dat de zevende vloot zal opstomen, zulks in het vertrouwen, dat de in Wladiwostok gelegen Sowjet-Russische vloot dan evenzo zal opstomen. De Indonesische gesprekspartners waren zelf ontdaan over deze door hen aanvaarde consequentie en over de verdere repercussies welke dit alles nog zou kunnen hebben.

Naar mijn innige overtuiging is ons land moreel gehouden om Indonesië en de Papoea's te behouden voor de gevolgen welke de huidige dwangpositie blijkt te hebben.

In de nu volgende regelen veroorloof ik mij Uwe Majesteit aan te bieden het verslag dat ik heden van mijn gesprek, voor wat betreft de zakelijke conclusies, heb uitgebracht aan den Minister-President. Deze regelen zijn woord voor woord goedgekeurd door mijn Indonesische gesprekspartners, zulks uiteraard in tegenstelling tot de uiteenzetting, welke ik tot nu toe eerbiedig aan Uwe Majesteit aanbod.

"Een bespreking met enige Indonesische autoriteiten, die het volle vertrouwen genieten van de Indonesische Regering leidde tot de navolgende conclusies:

1. Het klimaat in Indonesië is momenteel zodanig, dat een openbaas pleidooi voor verzoening met Nederland politiek niet meer mogelijk is, hoe velen ook deze verzoening in hun hart verlangen. De oorzaken van deze snel voortschrijdende verslechtering moeten gezocht worden in:

- a) de weigering van de Nederlandse Regering om de hand welke President Soekarno op 17 augustus heeft willen uitsteken, te aanvaarden;
- b) de afwezigheid van vertrouwen bij Indonesië in de bedoelingen van de Nederlandse politiek, zoals deze wordt uitgedragen door de heer Luns (bijv. de aanvankelijke opzet van het plan-Luns, dat Indonesië negeerde; de talloze uiteenzettingen van minister Luns, dat Indonesië alleen maar bluft; het weglopen van de Nederlandse

delegatie toen de Indonesische delegatie aan het woord kwam);
 c) de volstrekte afwijzing door Nederland van de resolutie van India, de mededeling in de Memorie van Antwoord op de begroting van Buitenlandse Zaken aan de Tweede Kamer, dat de Nederlandse Regering geen heil ziet in onderhandelingen met Indonesië en de brief van 8 december j.l. van het Nederlandse kabinet, waarin de keuzemogelijkheid van de Papoea's voor aansluiting bij Nederland herleeft;

d) de - tegenover deze achtergrond - te vage strekking van de regeringsverklaring van 2 januari h.l. en de bittere toon van de hierop volgende rede van minister Luns.

2. De Indonesische Regering, inclusief de legerleiding, ziet zich genoodzaakt in 1962 een einde te maken aan de enorme belasting welke de kwestie Nieuw Guinea op Indonesië legt. De zware kosten welke de militaire opbouw voor het land meebrengt en de concentratie van energie van de bevolking op de Irian-kwestie brengen de kleine man economisch in een steeds ongunstiger situatie, ondanks alle zo lang en zo vaak gedane beloften. Dit kan niet langer worden aanvaard. Ook mag men hierbij denken aan de consequenties voor de positie van de communisten, al moet de innerlijke rechtvaardigheid van de eis van een nieuwe economische politiek op de voorgrond worden gesteld. Hoofdzaak is, dat de gehele Indonesische staatsleiding nu de zaak ten einde zal brengen.

3. Vast staat, dat D - day is bepaald; dit geschiedde geheel onafhankelijk van internationale gebeurtenissen. De bepaling van D-day is geen bluff. De uitvoering is zeker, indien de ontwikkeling niet alsnog door de Nederlandse houding kan worden verbeterd. De grote moeilijkheid is, dat de Indonesische President, de Minister van Buitenlandse Zaken en generaal Nasution hierop wel hopen doch er nu niet meer in geloven. Vandaar dat men nu op D - day werkt. Men is mentaal geheel hierop ingesteld en men aanvaardt alle mogelijke consequenties, zelfs die van een eventuele interventie van derden. Toch houden allen nog een deur open, gedreven door de hoop, dat er nog een vreedzame uitweg kan komen.

4. Een conferentie zonder basis is onvoldoende en thans niet meer bereikbaar. Men vreest dan op sleeptouw te worden gehomen, waardoor de concentratie op D - day zou wegvallen en de noodzakelijke bespoediging van het einde van de slepende quaestie zou worden prijsgegeven. De hele psychologische toestand zou moeten worden omgekeerd, zulks ter wille van een onzekere, onpopulaire en niet vertrouwde conferentie.

Na het tijdsverloop, dat met zulk een conferentie gemoeid zou zijn, zou de internationale situatie, wellicht mede als gevolg van de mislukking, voor Indonesië ongunstiger kunnen zijn dan thans.

5. De enige resterende mogelijkheid ligt nu nog in een bereidverklaring van Nederland om te komen tot bestuursoverdracht over Nieuw Guinea aan Indonesië. Bestuursoverdracht laat modaliteiten en fases toe. Hierover zou kunnen worden onderhandeld. Maar het doel - de bestuursoverdracht - moet te voren door Nederland worden aanvaard; pas als hiertoe het vertrouwen zou bestaan, zou een conferentie door Indonesië aanvaard worden. Pas dan ook kan verantwoord worden, dat de Indonesische Regering de interne situatie teruggedraait. Dan echter is President Soekarno blij de D - day af te kunnen zeggen.

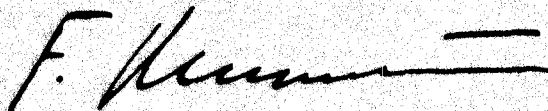
6. Hoe echter dit te bereiken? De enige weg welke hiertoe nog zou kunnen leiden is een informele en zeer geheime voorbespreking tussen een gemachtigde van de Nederlandse Regering en een hiertoe aangewezen gemachtigde van President Soekarno. Hier zou de basis van de eventuele onderhandelingen moeten worden gelegd en zou moeten blijken dat het doel van de onderhandelingen ook voor Nederland zal bestaan in bestuursoverdracht. Zou deze informele bespreking slagen, dan zou de conferentie kunnen starten.

7. Thans zal aan den Indonesischen President worden voorgesteld zijn fiat te geven voor een dergelijke vertrouwelijke bespreking en einde van de nu komende week kan het antwoord worden verwacht. De Nederlandse Regering zou uiteraard ook haar fiat moeten geven. De Indonesische ambassadeur in Bonn, mr Lukman Hakim, is bereid een bericht omtrent de beslissing van het Nederlandse kabinet

hieromtrent in ontvangst te nemen en over te brengen, ongeacht de wijze waarop hem dit bericht zou bereiken. Aan hem zal tevens de beslissing van president Soekarno worden meegedeeld; de Nederlandse Regering kan op elke door haar gewenste wijze van deze beslissing op de hoogte worden gesteld en de Indonesische ambassadeur in Bonn is bereid dit op elke door de Nederlandse Regering gewenste manier door te geven."

Het zij mij ten slotte veroorloofd met grote bezorgdheid de vraag te opperen, of de vriendschappelijke gevoelens tussen de betrokken volkeren, welke ook de Indonesische leiders zo gaarne associëren met het doprluchtig Huis van Oranje, thans niet dreigen te worden opgeofferd aan in sommige kringen levende Prinziptenreiteren en gekwetste trots. Wederom dreigt het gevaar, dat concessies te laat komen en dat het moment gemist wordt waarop gevoelens van genegenheid van weerszijden elkander op vruchtbare wijze ontmoeten. In het zekere besef, dat de roem van het Huis van Uwe Majesteit en van ons Nederlandse volk, wat het voormalige Nederlands Indië betreft, alleen kan liggen in herleving van vertrouwen, van vriendschap en van opbouwende samenwerking, vraag ik Uwe Majesteit te willen geloven in de oprechte gevoelens van aanhankelijkheid en trouw, welke ook deze stap mijnerzijds te weeg brengen.

Ik blijf van Uwe Majesteit de trouwe dienaar,

Nijmegen 6 januari 1962.

(F. Duynstee)